

**Yükseköğretimde Bilgi Okuryazarlığı için ACRL Çerçevesine Ek Belge
Sosyoloji**

Üniversite ve Araştırma Kütüphaneleri Derneği

Antropoloji ve Sosyoloji Bölümü

Talim ve Bilgi Okuryazarlığı Komitesi

ACRL Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır,

27 Ocak 2022

İçindekiler

Giriş

Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı Nedir?

Dokümanın Gelişimi

Çerçeveler

Otorite, İnşa Edilir ve Bağlamsaldır

Süreç Olarak Bilgi Yaratımı

Bilgi Değerlidir

Sorgulama Olarak Araştırma

Mükaleme Olarak Bilim

Stratejik Keşif Olarak Araştırma

Ek A: Değerlendirme Araçları

Amaç ve Hedef Oluşturma

Değerlendirme Stratejileri

Değerlendirmede Kullanılabilecek Kaynaklar

Ek B: Örnek Öğrenci Öğrenme Çıktıları

Lisans Düzeyinde Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı

Lisansüstü Düzeyde Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı

Kaynakça

Giriş

Sosyologlar uzun süredir bilginin oluşturulmasını, yayılmasını ve yaygınlaşmasını etkileyen toplumsal yapılarla ilgilendiklerinden, herhangi bir bilgi okuryazarlığı projesinde, kütüphanecilerin doğal ortakları konumundadırlar. Kimi klasik kuramsal metinlerde (ör. Berger ve Luckmann'ın *Gerçekliğin Toplumsal İnşası*), feminist epistemolojik eleştirilerde (ör. Oakley'nin *Bilmede Deneyler*) ve bilim insanlarının ampirik çalışmalarında (ör. *Epistemik Kültürler*), sosyologlar, neden belirli bilgi türlerine ve bilgi süreçlerine diğerlerinden daha fazla değer verdiğimizize dair zor sorular sormuşlardır. Bu, tartıştığımız üzere, kütüphanecilerin okuryazarlık eğitimi yoluyla öğrencilerine ilham vermeyi umdukları aynı sorgulama hattı üzerindedir.

2016'da sosyoloji profesörleri Susan Ferguson ve William Carbonaro, Sosyolojik Okuryazarlık Çerçevesini (SLF) içeren *Sosyoloji Alanında Üniversite Öğrenimi Ölçme* adlı bir teknik inceleme yayınlar. Burada SLF bünyesinde beş temel kavram tanımlanır—Sosyolojik Göz, Toplumsal Yapı, Toplumsallaşma, Tabakalaşma ve Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim— ve bunlar, “sosyolojide eleştirel lisans eğitiminin temelini oluşturan daha geniş düzenleyici temaları yansıtır” (s. 155). Sosyolojide Bilgi Okuryazarlığı Çerçevesi, Üniversite ve Araştırma Kütüphaneleri Derneğinin (ACRL) Yükseköğretimde Bilgi Okuryazarlığı Çerçevesi (ACRL Çerçevesi) ile SLF arasındaki bağlantıları tarif eder ki bu bağlantılar kütüphaneciler ve sosyologların birbirlerinden ne kadar çok öğrenmeleri gerektiğini gösterir. Bu noktada çerçeve, ACRL Çerçevesi konusunda bilgili ancak sosyolojide sınırlı altyapısı olması muhtemel kütüphaneciler tarafından kullanılmak içindir. Kütüphanecilerin eğitimi, ancak bilginin inşasına dair, sosyologların düşünme biçimlerini derinlemesine bir kavrayışla geliştirilebilir. Bilgi sosyolojisi üzerine tek başına çok az lisans dersi olduğundan, kütüphaneciler geleneksel sosyoloji derslerinde epistemolojik sorular entegre edilmiş olan ve her geçen gün gelişen etkinlik ve ödevlerde önemli bir rol oynayabilirler.

ACRL Üniversitede Sosyoloji Öğrenimi Çerçevesi ve Ölçümünden yola çıkılarak oluşturulan Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığının (SIL) tanımıyla konuya başlayabiliriz. Kavramsal bir geçit kullanarak, SFL'deki temel kavramların nasıl altı ACRL çerçevesiyle ilintilendirildiğini açıklayan altı tablo sunabiliriz. Bir istisnayı (“Sosyolojik Göz”) akılda tutarak, tablolardaki SLF kavramlarının kısa tanımları, doğrudan Ferguson ve Carbonaro'nun resmi raporundan alınmıştır (2016, s. 154). Son olarak, disipline dair değerlendirmeye ilgili daha fazla bilgi edinmek isteyenlere de önerimiz var (Ek A) ve örnek bir başlangıç ve ileri düzey öğrenme çıktılarını da Ek B'de paylaşıyoruz.

Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı Nedir?

Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı (SIL), bilgi ve bilimin bireyler ve kuruluşlar tarafından nasıl oluşturulduğu, yayınlandığı, yayıldığı ve kullanıldığına dair bir anlayıştır. SIL, sosyolojik bilginin kendisiyle sınırlı olmasa da sosyolojik düşünce ve bilim tarafından temellendirilir. Buna karşılık, kavram, Ferguson ve Carbonaro'nun (2016) "sosyolojik göz" olarak adlandırdığı, farklı bir disipliner bakış açısının -"sosyolojik hayal gücü" veya "sosyolojik bakış açısı" gibi- öğrencileri çok çeşitli bilgilerle "günlük yaşamda sosyolojiyi görmeye" teşvik eden bir uygulamasıdır (s. .143). SIL ile donanmış öğrenciler, bilgilendirilmiş kamusal tartışmalara ve yaşam boyu öğrenmeye katılmak için daha donanımlı olurlar. Bireysel düzeyde öğrenciler, alanları ne olursa olsun öğrenme süreçlerinde, araştırmalarında ve istihdamlarında bu entegre yetenekler dizisini – araştırma, değerlendirme, bilgiyi sentezleme ve toplumsal dünyanın bilgi üretimindeki rolünü dikkate alma – kullanabilirler.

Dokümanın Gelişimi

2016'da ACRL Çerçevesinin uyumunu takiben, ACRL Antropoloji ve Sosyoloji Alanlarının Öğretimi ve Bilgi Okuryazarlığı Komitesi (ANSS-ILL) ilgili disiplinlere yönelik bilgi okuryazarlığı öğrenenlerin fikir ve ihtiyaçlarını yansıtan yardımcı bir doküman geliştirmekle görevlendirildi. 2016-2017 akademik yılı süresince, ANSS-ILL, kriminoloji/kriminal adaleti -bunların bilgiye dair uygulamalar ve eğilimlere yakından bakışı mümkün kılacak yeterlikte ünük olduğundan- çalışmaya dahil etme kararı aldı. Daha sonra, bilgi okuryazarlığı ve disipline dair temel okumaları belirlemek üzere üç alt disiplin grubu oluşturuldu ve uzun tartışmalardan sonra, ANSS-ILL tek bir çerçevedense, en başından düşünüldüğü gibi, üç ayrı yardımcı doküman geliştirmeye karar verdi. 2017-2018 akademik yılında, alt gruplar, derleme okumalara, taslak dokümanların gelişimini yönlendirmek adına göz gezdirdiler.

Sosyoloji alt grubu - Nidia Banuelos, Paula Dempsey, Hailey Mooney ve Rui Wang – sosyolojik bilgi okuryazarlığını tanımladı, ACRL Çerçevesini SLF ile eşleştirdi ve sosyolojinin eleştirel duyarlıklarını temin edebilmek için eleştirel bilgi okuryazarlığının alt disiplinini araştırdılar. Alt grup, görsel olarak iki okuryazarlık arasındaki eşleştirmeyi temsil etmesi ve dokümanın dış kapsam geçerliği için bir tablo kullandı. Bir önceki kısımda verilen sosyolojik bilgi okuryazarlığı tanımının, dokümanın gelişimini çerçeveselendirmesine dikkati çekmek bu noktada oldukça önemlidir ki doküman bu nedenle sosyolojik bakışı bilgi çerçevesine uygulamanın önemini yansıtır. Bir başka deyişle, bu doküman, geleneksel bilgi okuryazarlığını sosyoloji disiplinine haritalandırmaktansa, sosyolojik düşünmenin uygulamasını bilgiye (okuryazarlığa) önceler (örneğin, sosyoloji veri tabanı kullanma ya da sosyoloji araştırma konusuna dair anahtar kelimeler geliştirme).

2018'de bu çalışma, Amerikan Sosyoloji Derneği Yıllık Toplantısında poster bölümünde, iyi bir geri bildirimle sunulmuştur.

2019-2020'de, ANSS-ILL, ANSS Yönetim Kurulundan başlayarak, dokümanı, dış denetim için gönderme sürecine başlamıştır. 2020-2021'de IRB onayı alınmış ve bir anket formu kütüphaneci, sosyolog ve diğer paydaşlardan oluşan daha geniş bir gruptan geribildirim sağlamak üzere dağıtılmıştır. Bir başka alt grup da - Krystal Lewis (PI), Gina Schlesselman-Tarango (PI), Paula Dempsey, Hailey Mooney, and Christine Slaughter - çift geribildirim sürecini yürütmek ve revize etmek ve buna göre dokümanı güncellemek üzere oluşturulmuştur. An itibariyle, projeye dahil olan ANSS-ILL üyeleri şunlardır:

Craig Arthur
Nidia Banuelos
Wayne Bivens-Tatum
Jennifer Bowers
Hilary Bussell
Dawn Cadogan
Carolyn Caffrey Gardner
Nina Clements
Paula Dempsey
Elizabeth Fox
Michelle Guittar
Jessica Hagman
Krystal Lewis
Hailey Mooney
Priscilla Seaman
Emily Scharf
Gina Schlesselman-Tarango
Teresa Schultz
Christine Slaughter
Diana Symons
Pamela Upsher
Rui Wang
Thomas Weeks

Çerçeveler

1. Otorite, İnşa Edilir ve Bağlamsaldır.

Bilgi kaynakları, bunları üretenlerin uzmanlıkları ve saygınlıklarını yansıtır ve bilgi ihtiyacı ve bilginin kullanılacağı bağlam üzerinden değerlendirilir. Otorite, çeşitli toplulukların farklı otorite türlerini tanımları bakımından inşa edilir. Bilgi ihtiyacının, istenen otorite düzeyini belirlemesine yardımcı olacağı ölçüde de otorite, bağlamsaldır.

Sosyolojik Göz (1a)	Toplumsal Yapı (1b)	Toplumsallaşma (1c)	Tabakalaşma (1d)	Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim (1e)
Micro ve makro fenomenleri de dahil, gündelik yaşamın toplumsal kökenlerini araştırarak ayırt edici bir disiplin olarak sosyoloji	İnsan eylemi üzerindeki toplumsal yapıların etkisi	Bireyin özü ve toplum arasındaki ilişki	Toplumsal eşitsizliklerin örüntüleri ve sonuçları	Toplumsal fenomenlerin nasıl tekrarlandığı ve değiştiği meselesi
Gündelik yaşamın toplumsal yapısı, insanların otorite hakkındaki fikirleri şekillendirme ve onlar tarafından şekillendirilmesiyle ilgilidir. Bilginin toplumsal bir temeli vardır; Otorite bilgi topluma, toplumsal konuma ve zamana göre değişir. "Gerçek politiktir:" bilimsel bilginin meşruluğu diğer bilme yolları ve otoritelerle (örneğin, Weber'in meşru	Toplumsal roller, insanın düşüncesini ve eylemini etkiler. Daha fazla toplumsal ayrıcalığa sahip rollere (toplumsal cinsiyet, ırk, yaş, cinsel yönelim, yetenek, sosyoekonomik), eleştirel bir şekilde incelenmesi gereken, otorite verilebilir. Hükümet kurumları, iş dünyası ve yükseköğrenim neyin geçerli veya gerçek	Otorite anlayışları, kişisel tarihler ve öğrenilmiş dünya görüşleri tarafından şekillendirilebilir; bu ideolojiler toplumsal dünyaya dayanır.	Bilgi üretme yetkisi, çoğunlukla belirli grupları ötekileştiren politika ve uygulamaları işe koşan yükseköğretim ve üniversiteler tarafından verilmektedir. Akademi içinde bile belirli bilgi üretimi biçimlerine (yani en "nesnel" ve "genel" görünenlere) diğerlerinden daha fazla değer verilmektedir.	Bilimsel paradigmlar (yani bilginin yaratılmasına rehberlik eden temel inançlar ve uygulamalar), kısmen öğrencilerin belirli temel önermeleri kabul eden danışmanlarda öğrenmeleri nedeniyle zaman içinde kalıcı olma eğilimindedir. Otorite, bu paradigmların kabulü üzerine inşa edilir ve bu nedenle öğrencilerin

<p>otorite sınıflandırması) rekabet halindedir.</p>	<p>olduğu üzerinde etki sahibidir.</p> <p>Gerçeğin inşasında, hiyerarşi ve iktidar ilişkileri fark edilebilir.</p>		<p>Bu eşitsizlikler, toplumsal eşitsizliği yeniden üreten bilgi biçimlerine ve bilme yollarına yol açmaktadır. Örneğin, düşük gelirli öğrencileri, sahip oldukları sermayeye değer vermeyen kurumların elinde acı çekenler olarak görme yerine, kültürel sermayeden <i>yoksun</i> olarak tanımlayan eğitim sosyolojisindeki eksiklik teorilerini düşünün (Yosso, 2005).</p>	<p>zihinlerinde “derin bir tutunma” geliştirir (Kuhn, 1970, s. 5). Belirli bir disiplinde kültürlenmiş öğrencilerin farklı paradigmalarda çerçevesinde düşünmesi zor olabilir (örneğin, hangi tür kanıtların “meşru olduğuna dair farklı fikirler”, araştırmanın nesnesinin hangi ölçekte olduğu vb.).</p>
---	--	--	---	--

2. Süreç Olarak Bilgi Yaratımı

Hangi tür formatta olursa olsun bilgi, bir mesajı iletmek için üretilir ve seçilmiş bir iletim yöntemi yoluyla paylaşılır. Bilgiyi araştırma, oluşturma, revize etme ve yaymanın yinelemeli süreçleri çeşitlilik gösterir ve ortaya çıkan ürün, bu farklıları yansıtır.

Sosyolojik Göz (1a)	Toplumsal Yapı (1b)	Toplumsallaşma (1c)	Tabakalaşma (1d)	Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim (1e)
Micro ve makro fenomenleri de dahil, gündelik yaşamın toplumsal kökenlerini araştıran ayırt edici bir disiplin olarak sosyoloji	İnsan eylemi üzerindeki toplumsal yapıların etkisi	Bireyin özü ve toplum arasındaki ilişki	Toplumsal eşitsizliklerin örüntüleri ve sonuçları	Toplumsal fenomenlerin nasıl tekrarlandığı ve değiştiği meselesi
Bilgi yaratma süreçleri, bilgi çıktısının doğasını etkileyebilecek belirli toplumsal, maddi ve kültürel bağlamlara yerleştirilmiştir. Bir mesajın aldığı format, mesajın kendisini etkileyebilir; örneğin, "araç mesajdır." Sosyal medya çıktıları, kimlik performansının bir parçasıdır.	Bir alanın (örneğin belirli bir akademik disiplinin) maddi yapıları, değerleri, inançları ve normları, sonuçta ne tür bilginin üretileceğini ve bilgi olarak değerlendirileceğini şekillendirir. Medya ve teknoloji şirketlerinin bilgi üretme ve yayma sistemlerine sahip olması ve hükümetin gözetimi (veya bunun eksikliği), bilgi yaratma süreçlerini ve hangi bilgilerin kullanıma sunulduğunu etkiler.	Bilgiye ve hakikate erişim, bunları işleme ve üretme; ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet gibi toplumsal konular ile aile, eğitim, din ve medya gibi kurumlar aracılığıyla gerçekleştirilir.	Bilgi üreticisi olarak katılım veya tüketici olarak bilgiye erişim yeteneği, sosyo-ekonomik statüden etkilenir.	Akademisyenler; hipotez oluşturma, metodolojik tasarım ve yorumlama için mevcut paradigmaları kullandıklarından, bu paradigmalara neyin uymadığını çoğu zaman göremezler. Teorilerinin ve yöntemlerinin en iyi cevap verebileceği soru türlerini araştırarak ve sonuçlarını mevcut dünya görüşlerine göre yorumlayacaklardır. Beklenen sonucu elde edemezlerse, başarısızlıklarında

				n dolayı paradigmayı değil kendilerini suçlayabilirler. Bu şekilde belirli türden bilgi ve bilgi süreçleri yeniden üretilir.
--	--	--	--	--

3. Bilgi Değerlidir

Bilginin, bir meta olarak, bir eğitim aracı olarak, etkileme aracı olarak ve dünyayı müzakere etme ve anlama aracı olarak da dahil olmak üzere çeşitli değer boyutları vardır. Yasal ve sosyoekonomik çıkarlar, bilgi üretimini ve dağıtımını etkiler.

Sosyolojik Göz (1a)	Toplumsal Yapı (1b)	Toplumsallaşma (1c)	Tabakalaşma (1d)	Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim (1e)
Micro ve makro fenomenleri de dahil, gündelik yaşamın toplumsal kökenlerini araştıran ayırt edici bir disiplin olarak sosyoloji	İnsan eylemi üzerindeki toplumsal yapıların etkisi	Bireyin özü ve toplum arasındaki ilişki	Toplumsal eşitsizliklerin örüntüleri ve sonuçları	Toplumsal fenomenlerin nasıl tekrarlandığı ve değiştiği meselesi
<p>Bilginin değeri, kısmen kullanıldığı toplumsal bağlamlara bağlıdır, örneğin:</p> <p>Bir meta olarak: Bilgi, kuruluşlar ve şirketler tarafından üretilir, toplanır, satılır ve/veya bastırılır.</p> <p>Eğitim aracı olarak: Kurumlar bilgiye farklı erişim sağlar ve bazı fikirleri diğerlerine göre "doğru" olarak öne çıkarır.</p> <p>Etkileme aracı olarak: Bilgi,</p>	<p>Bilginin üretiminin yanı sıra bilginin üretimi ve yayılmasına yönelik platformların da kontrol edilebilmesi, öncelikle güçlü medya ve teknoloji sistemleri tarafından bir araya toplanır. Bilgiler bireyler tarafından üretilse bile özel şirketlerin mülkiyetindedir (örneğin sosyal medya platformlarında, telif hakkı sözleşmelerinin devrinde).</p>	<p>Bilginin üretilmesi, kendini ifade etme olarak algılanır, ancak paraya da dönüştürülebilir ve kontrol edilebilir. Toplumsal bilgi ortamındaki bu kendini ifade etme, aynı zamanda toplumsal aidiyetin üretilmesiyle de bağlantılıdır.</p>	<p>Modern ekonomimizde bilginin, parasal değeri vardır ve bu nedenle bilgi, fikri mülkiyet haklarıyla korunmaktadır. Bazı yasalar, üniversitelerin ve diğer araştırma kurumlarının, temel araştırmalarda geliştirilen ürünlerin lisanslarını ellerinde tutmalarına izin verir (örneğin, Bayh-Dole Yasası). Bu, üniversitelerin yapmayı tercih ettiği araştırma</p>	<p>Değişimi etkileme potansiyeli olan toplumsal hareketlere sosyal medya yardımcı olabilir, ancak hangi bilgilerin görüldüğünü etkileyen kullanım koşulları ve algoritmalar, özel mülkiyet tarafından belirlenir.</p>

propaganda olarak kullanılmak üzere belirli bir şekilde çerçeveslenebilir.	Gözetim kapitalizminin gelişen rejimleri altında, kişisel bilgilerin metalaştırılması ve kişisel gizliliğin sonuçlarıyla da ilgilenmemiz gerekiyor.		türünü etkileyebilir. Bilginin parasal değeri, aynı zamanda büyük şirketleri onu kontrol etmeye (örneğin dergi toplayıcıları) ve dağıtımını sınırlamaya teşvik eder. Bu da bilimsel bir sohbete kimlerin katılabileceğini kısıtlar.	
--	---	--	--	--

4. Sorgulama Olarak Araştırma

Araştırma yinelemelidir ve giderek daha karmaşık veya yeni soruların sorulmasına dayanır; bu soruların yanıtları da herhangi bir alanda ek sorular veya araştırma hatları geliştirir.

Sosyolojik Göz (1a)	Toplumsal Yapı (1b)	Toplumsallaşma (1c)	Tabakalaşma (1d)	Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim (1e)
Micro ve makro fenomenleri de dahil, gündelik yaşamın toplumsal kökenlerini araştırarak ayırt edici bir disiplin olarak sosyoloji	İnsan eylemi üzerindeki toplumsal yapıların etkisi	Bireyin özü ve toplum arasındaki ilişki	Toplumsal eşitsizliklerin örüntüleri ve sonuçları	Toplumsal fenomenlerin nasıl tekrarlandığı ve değiştiği meselesi
Sosyologlar dünyayı inceler ve özellikle toplumsal yapıların ve uygulamaların (örneğin kurumlar, toplumsal gruplar ve etkileşimler, ideolojiler, toplumsal kategoriler) doğasının insan yaşam deneyimi üzerindeki etkisi hakkında sorular sorar. Ortaya konan entelektüel araştırmalar, toplumsal yaşamın ve toplumsal gerçekliklerin,	Uzman bilgisi, hakem değerlendirmesi gibi kurumsal sistemler tarafından şekillenir ve araştırma metodolojileri ve uygulamaları gibi, Kurumsal İnceleme Kurullarının gözetimine tabidir.	Belirli bir alandaki standart araştırma uygulamaları, belirli araştırma türlerinin belirli bir disiplinle ilgisiz olarak önceliklendirildiği veya paranteze alındığı disiplin yetkililerinden öğrenilir. Bilimsel araştırma, diğer akademisyenlerin fikirleriyle (bkz: Karşılıklı Konuşma Olarak Bilim) ve/veya diğer insanlarla (örn. laboratuvar bilimi, röportaj çalışmaları, dergi eleştirmenleri ve editörler, vb.) etkileşim içinde	Toplumsal eşitsizliklerin kalıpları ve etkileri, belirli araştırma alanlarının geçerli bilimsel uğraşlar olarak kabul edilip edilmeyeceğini belirler. Bireylerin akademik araştırma yapma fırsatı bizzat bu toplumsal eşitsizlik kalıplarından etkilenir. Collins'in "egemenlik matrisi" (1991) ve Crenshaw'ın "kesişimsellik" kuramı (1991) gibi	Akademisyenler, her gün, mevcut teorilerle açıklanamayan olaylarla karşılaşır. Bu, yeni bilimsel bilginin üretimini teşvik eder. Bu anormallikler, yalnızca bilgi paradigmasının dayandığı temel ilkeleri sorguladıklarında bilimsel/ilmi devrimleri tetikler (Kuhn 1962). Ek olarak, bilgi üretiminde eleştirel öz-düşünümsellik (Bourdieu 1992) uygulaması, kişinin toplumsal

insan deneyimini ve bireylerin ve toplumların neden belirli şekillerde davrandığını anlama ve açıklama açısından önemli olduğunu varsayar.		gerçekleştirilen toplumsal bir süreçtir.	paradigmalar bize, ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet, yetenek ve cinsellik de dahil olmak üzere bu toplumsal eşitsizliklerin kesişen ve örtüşen doğasını ele alan analitik araçlar sağlar.	güçlerin kendi üzerinde nasıl hareket ettiğini tanımlamasına ve analiz etmesine olanak tanır ve kişinin bu yeni bilgi ışığında değişme girişiminde bulunmasına olanak tanır.
--	--	--	---	--

5. Mükaleme Olarak Bilim

Akademisyenlerden, araştırmacılardan veya profesyonellerden oluşan topluluklar, çeşitli bakış açıları ve yorumların bir sonucu olarak zaman içinde ortaya çıkan yeni anlayışlar ve keşiflerle sürekli olarak söylemde bulunurlar.

Sosyolojik Göz (1a)	Toplumsal Yapı (1b)	Toplumsallaşma (1c)	Tabakalaşma (1d)	Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim (1e)
Micro ve makro fenomenleri de dahil, gündelik yaşamın toplumsal kökenlerini araştıran ayırt edici bir disiplin olarak sosyoloji	İnsan eylemi üzerindeki toplumsal yapıların etkisi	Bireyin özü ve toplum arasındaki ilişki	Toplumsal eşitsizliklerin örüntüleri ve sonuçları	Toplumsal fenomenlerin nasıl tekrarlandığı ve değiştiği meselesi
Sosyologlar, bilimsel söylemin ortaya çıktığı toplumsal bağlamı (a) kimin bir alanda uzman olduğunu, (b) bir alanın sınırlarının nerede olduğunu ve (c) neyin ne olduğunu belirleyen güç yapıları da dahil olmak üzere değerlendirme için benzersiz bir konuma sahiptir.	Toplumsal yapılar, bilimsel konuşmanın nerede ve nasıl gerçekleşeceğini etkiler; örn. ağırlıklı olarak hakemli dergi yayınları, akademik basın tarafından yayınlanan kitaplar ve disiplin konferansları gibi. Bu bağlamların maddi, kültürel ve teşvik edici yapıları, konuşmaya neyin ve kimin dahil edileceğini etkiler.	Bilimsel söylemin katılımcıları, alanın belirli normları, alışkanlıkları ve beklentileriyle ilgili olarak bu konuşmalara katkıda bulunacak şekilde toplumsallaştırılır. Topluluklar veya bireyler, bilimsel bilgi üreten baskın toplumsal yapılara ve kurumlara meydan okumak veya bunları etkilemek için bilgiyi kullanabilir.	Marjinalleştirilmiş toplumsal kategorilerin üyeleri, tarihsel olarak "akademik sohbetin" dışında bırakılmış veya bir kenara itilmiştir. Yeni bilim biçimleri (örneğin, feminist epistemoloji, eleştirel hukuk çalışmaları), akademi tarafından daha önce reddedilen bilme yollarına (örneğin, Chicano Çalışmaları'ndaki <i>tanıklıklar</i>) değer vererek, tarihsel olarak	Bilimsel bir devrimin (yani değişimin) meydana gelmesi için, bir alandaki önde gelen bilim insanlarının çoğunun, bir anormalliği fark etmesi ve bu sorunun çözümünü kendi disiplinleri için merkezi bir sorun olarak görmesi gerekir. Eğer bilimi karşılıklı bir konuşma olarak düşünürsek, anormalliğin bu konuşmada düzenli olarak bulmaca olarak

			<p>marjinalleştirilmi ş bu sesleri alana dahil etmeyi amaçlamaktadır. Yerleşik çalışma alanlarının daha önce dışlanmış olanlara açılması, bu alanlara yeni katkılar ve analizler şeklinde de fayda sağlar.</p> <p>Bilimsel sohbetlerden dışlanmak, anlayış eksikliğine ve uzmanlara ve bilimsel gerçeklere güvensizliğe yol açabilir ve "nesnel" bilgi olarak kabul edilen bilgilerin, baskın grupların bakış açıları ve varsayımlarına karşı önyargılı olacak şekilde çarpıtılmasına yol açabilir.</p>	<p>ortaya çıkması gerekir.</p> <p>Mevcut teoriler anormalliği açıklayacak şekilde uyarlanamıyorsa, bilim insanlarının bu anomaliyi ele alacak yeni ve spekülatif teoriler üretmesi gerekir. Sonunda bu kriz, anormal olanı beklediği gibi ele alan yeni bir paradigmanın ortaya çıkmasıyla çözülebilir. Bilgi süreçleri, işte bu şekilde değişir.</p>
--	--	--	---	---

6. Stratejik Keşif Olarak Araştırma

Bilgiye ulaşmak genellikle doğrusal değildir ve yinelemelidir; bir dizi bilgi kaynağının değerlendirilmesi ve yeni anlayışlar geliştikçe, bu arayış, alternatif yolları takip etmek için zihinsel esnekliği gerektirir.

Sosyolojik Göz (1a)	Toplumsal Yapı (1b)	Toplumsallaşma (1c)	Tabakalaşma (1d)	Toplumsal Değişme ve Toplumsal Yeniden Üretim (1e)
Micro ve makro fenomenleri de dahil, gündelik yaşamın toplumsal kökenlerini araştıran ayırt edici bir disiplin olarak sosyoloji	İnsan eylemi üzerindeki toplumsal yapıların etkisi	Bireyin özü ve toplum arasındaki ilişki	Toplumsal eşitsizliklerin örüntüleri ve sonuçları	Toplumsal fenomenlerin nasıl tekrarlandığı ve değiştiği meselesi
Toplumsal dünya, araştırma fırsatlarımızı, stratejilerimizi ve keşif için erişebildiğimiz bilgi biçimlerini şekillendirir. Örneğin, sosyoloji bilimi, arama motorlarını insan mühendisliğinin ürünleri ve bürokrasilerde çalışan insanlar tarafından alınan kararlar olarak analiz eder (Halavais 2009). Arama motorları, yanıltıcı bir şekilde bilgiyi	Arama motorları bilgiye kapı bekçisi görevi görür. Algoritmalar, teknoloji ürünleri sahiplerinin ve kültürel olarak baskın ideolojilerin çıkarlarını yansıtır. Kültürel önyargı, arama motorlarının ve sınıflandırma sistemlerinin nasıl tasarlandığını etkiler (Noble 2018).	Arama, farklı otorite türlerinden (örneğin akranlar, öğretmenler) etkilenen toplumsal bir davranıştır. Bireyin ilgili olarak göreceği kaynaklar toplumsal konuma (örneğin ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet) göre şekillenir.	“Uzman” olarak kabul edilen arama stratejilerinin geliştirilmesi, belirli türde eğitim ve deneyime erişim gerektirir. Bununla birlikte, geleneksel akademik araştırma deneyiminin sağlanamadığı kişilerin kendi zengin (her ne kadar akademik açıdan yeterince değer verilmemiş olsa da) araştırma metodolojileri ve gelenekleri vardır.	Arama algoritmaları benzersiz veya rahatsız edici içeriğin keşfedilmesini zorlaştırabilir. Çoğu arama motoru, kullandıkları algoritmaları halktan gizlediğinden, bunları oluşturan şirketler, aramanın nasıl yürütüleceği ve kullanıcıların ne göreceği üzerinde kontrole sahiptir.

kolayca elde edilen/erişilen bir şeymiş gibi sunar ve sorulara yanıt bulmayı, soruların karmaşıklığına bakılmaksızın doğru anahtar kelimeleri bulmanın basit bir meselesi olarak sunar.			Ötekileştirilmiş topluluklardaki insanlar, baskın veya "standart" arama sistemlerinde eksik veya yanlış temsil ediliyor olabilir.	
---	--	--	---	--

Ek A: Değerlendirme Araçları

Burada, mevcut ASA değerlendirme önerilerini gözden geçirerek ve sosyoloji derslerinde değerlendirme yapmak isteyenler için kaynakları listeleyerek disipline uygun okuryazarlık değerlendirme stratejilerini açıklıyoruz.

Amaç ve Hedef Oluşturma

ASA Lisans Sosyoloji Bölümünü Değerlendirme Çalışma Grubu'nun önerdiği gibi, "anamlı bir programatik değerlendirme yürütmek için, meslektaşların bir program misyonu beyanının ötesine geçerek belirli program amaç ve hedeflerinin ifade edilmesine geçmesi gerekir" (s. 9). Misyon, amaç ve hedefler arasındaki ayrım, sosyoloji bölümleriyle yakın çalışan kütüphaneciler için önemli bir ayrımdır. Bir misyon beyanı genellikle bölüm düzeyinde belirlenir, çünkü "yükseköğretim veya üniversite bağlamında sosyoloji anabilim dalının/programının amacını belirtir" (s. 8). Ancak amaçlar ve hedefler daha dardır ve program veya ders düzeyi için belirlenebilir. Program ve kurs düzeylerinde kütüphaneciler, bazı amaç ve hedeflerin yukarıda açıklanan SIL kavramlarıyla ilgili olmasını sağlamak için öğretim elemanlarıyla birlikte çalışabilir.

Amaçlar, genellikle hedeflerden daha geniştir ve bunlara uzun vadede ulaşılır. Örneğin bir programın SIL amacı şu şekilde olabilir:

Sosyoloji öğrencileri, sosyolojik bakış açısını haber kaynaklarına uygulayabilmelidir.

Bu geniş amaca ilişkin hedefler spesifik, gerçekçi ve ölçülebilirdir. ASA, eğitmenlerin (ve kütüphanecilerin) kendilerine şu tür sorular sormalarını önermektedir: Öğrencilerimin bu hedefe ulaşip ulaşmadığını nasıl bilebilirim? Öğrencilerin bunu başarmak için ne yapması gerekir? "Bu soruların cevabı," diye yazıyorlar, "öğrenme hedeflerinin içeriğidir" (ASA Lisans Sosyoloji Bölümünün Değerlendirme Çalışma Grubu, 2005, s. 9).

Bir sosyoloji bölümünün haber kaynaklarına sosyolojik bakış açısı uygulayabilmesi için şunları yapması gerektiğini söyleyebiliriz:

- Sosyolojik gözün işe yarar bir tanımına sahip olun.
- Haberin oluşturulduğu toplumsal süreçleri anlayın.
- Haberi kimin hazırladığını (örneğin gazetecilerin eğitim, ırk, toplumsal cinsiyet kalıpları) veya en azından bu bilgiyi nasıl bulacağınızı bilin.
- Bu haberin tüketicisi olarak kendi toplumsal konumlarını ve özellikle de bir hikâyeyi neden ilgi çekici veya şüpheli bulduklarının sosyokültürel nedenlerini kabul edin.

Hedeflerimizi ölçmenin çeşitli yollarını kolayca hayal edebildiğimizde, yararlı hedefler ürettiğimizi biliyoruz. Örneğin, sınıfta tartışmalı bir haber makalesi ödevi verebiliriz ve öğrencilerin makaleyi birkaç dakika boyunca özgürce tartışmasını sağlayabiliriz, ardından daha yönlendirilmiş tartışma soruları verebiliriz (örneğin, "Bu haberi kim yazdı ve neden?"). Öğrenciler, sunulan bilgilerin toplumsal yapısından, kendilerine herhangi bir ipucu verilmeden bahsediyorlar mı? Okuyucular olarak kendi toplumsal konumlarının rolünü kabul ediyorlar mı? Keskin tartışma soruları aldıktan sonra, haberi kimin ve neden hazırladığı konusunda verimli bir tartışma yürütebiliyorlar mı?

Weiss (2002) ve diğerleri, sosyologların aynı zamanda değerlendirmenin bağlamı, süreci ve etkileriyle de ilgilenmesi gerektiğini savunur. Örneğin bağlamla ilgili olarak kütüphaneciler, bilgi okuryazarlığı amaç ve hedeflerinin geliştirildiği kurumsal ortam hakkında kendilerine "bu çalışmayı teşvik etmek için hangi kurumsal ödüller ve yaptırımlar kullanılıyor?" sorusunu sormalıdır (s. 72). Süreç soruları, amaç ve hedeflerin belirlenmesine kimin katıldığının yanı sıra katılımı artırmanın yollarını da sorar. Burada katılım konularının tam olarak dikkate alınması gerekir. Hedef belirleme sürecine çeşitli bakış açıları dahil edildi mi? Hangi bakış açıları eksik? Örneğin, öğrencilerin kendi öğrenme hedeflerini belirleme sürecine ne ölçüde katılmalarını istiyoruz? Son olarak, etki soruları, amaç ve hedeflerin fakültenin her gün yaptığı işle ilgisini sorar. Örneğin: "Amaçlar ve hedefler gerçekten program, politikalar ve standartlarla ilgili kararları etkiliyor mu?" (s. 74) gibi.

ASA, öğretim elemanlarını, bir değerlendirmenin (a) etkili ve (b) değerli olması için sonuçlarına önem vermesi gerektiği konusunda uyarmaktadır. Kütüphaneciler, sosyoloji programında bilgi iletişiminin önemli bir rolü olduğuna (yukarıda ilgili kısma bakın) ve okuryazarlığın bu biçiminin değerlendirilmesinin eleştirel düşünürlerin eğitimi için hayati önem taşıdığına öğretim elemanlarını ikna etme konusunda benzersiz bir konumdadır.

Değerlendirme Stratejileri

Disiplin için olası tüm değerlendirmeleri gözden geçirmek, bu belgenin kapsamı dışındadır. Ancak SIL için en iyi sonucu veren değerlendirme türlerini tartışmak ve bunlardan bazılarının pratikte nasıl işe yarayabileceğini açıklamak için biraz zaman ayırmanız yararlı olacaktır. Sosyolojik düşünme genellikle yinelemeli, göreceli, bağlamsal ve öz düşünümseldir. Başka bir deyişle, dağınıktır. Birkaç "doğru" yanıtı olan bir disiplin için değerlendirme hem doğrudan (yani öğrencilerin gerçek bilgilerini test etmek) hem de dolaylı (yani öğrencilerden kendi öğrenmeleri üzerinde düşünmelerini istemek) olmalıdır. Aynı zamanda niceliksel (yani gerçeklere ilişkin bilginin test edilmesi) ve niteliksel (örneğin öğrencilerin düşünme süreçlerinin incelenmesi) olmalıdır.

Tablo 1 SIL, bu türlerin her birine dahil olacak şekilde, değerlendirme örnekleri sunmaktadır.

Tablo 1. Türe göre değerlendirme stratejileri

Hedef: Öğrenciler, sosyolojik bir makalenin akademik etkisini, araştırma için önemi de dahil olmak üzere, tartışabilir olmalıdır.

	Nicel	Nitel
Doğrudan	Sınıfı ziyaret ederken öğrencilerden küçük gruplara ayrılmalarını isteyin. Bunun için bir makaleye kaç kez atıf yapıldığını öğrenmeleri ve aynı konuyla ilgili daha güncel bir makaleyi indirmeleri gerekir. Kaç grup doğru sayıyı buldu? Kaç grup yardım almadan bir makaleyi indirebildi?	Fakülte öğretim elemanı ile işbirliği içinde, öğrencinin kendisine verilen metinde belirtilen kaynaklardan birini bulmasını gerektiren bir ödev geliştirin. Öğrenci daha sonra bu kaynağı okumalı ve iki okuma arasındaki ilişki üzerinde düşünmelidir. Atanan ders okuması gerçekten bir önceki derse dayanıyor mu? Öyleyse nasıl? Bu okumalar hangi soruları gündeme getiriyor? Başka bir deyişle öğrenci bu bilimsel sohbeti nasıl sürdürmeyi planlıyor?
Dolaylı	Bir eğitim oturumundan sonra öğrencilerden, alıntı yapılan bir referans araması yaparken ne kadar güvende hissettiklerini soran çevrim içi bir anketi doldurmalarını isteyin. Aynı ankette, anahtar makaleye atıfta bulunan makaleleri (alıntı yapılan referansı söylemenin başka bir yolu) bulma konusunda emin olup olmadıklarını sorun. Aynı konuyla ilgili daha yeni makaleler bulma yeteneklerini sorun. Soru biçimindeki küçük değişiklik, öğrencilerin terminolojiden dolayı raydan çıkıp çıkmadığını belirlemenize yardımcı olabilir.	Kütüphaneye gelmeleri ve kütüphane materyallerini kullanma deneyimleri hakkında konuşmaları için sosyoloji bölümlerinden oluşan bir odak grubu için çağrı yapın. Gruba sorun: 1. Sosyoloji derslerinde iki yazarın birbiriyle “konuştuğunu” sıklıkla duyarsınız. Bu senin için ne anlama geliyor? 2. Bu “konuşmaları” kendi araştırmanızda kullanmanın bir yolu var mı? Nasıl?

Değerlendirmede Kullanılabilecek Kaynaklar

Bu disiplinle ilgili spesifik değerlendirme stratejileri üzerine daha fazla okuma yapmak isteyenler aşağıdaki kaynaklardan yararlanabilir.

1. Bandini, J. Shostak, S., Cunningham, D., & Cadge, W. (2015). Assessing learning in a sociology department: What do students say that they learn? *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 41(3): 414-426.
<https://doi.org/10.1080/02602938.2015.1018132>
2. Caravello, P.S., Kain, E.L., Macicak, S., Kuchi, T. & Weiss, G.L. (2008). Information literacy: The partnership of sociology faculty and social science librarians. *Teaching Sociology*, 36(1), 8-16. <https://doi.org/10.1177/0092055X0803600102>
3. Hohm, C.F. & Johnson, W.S. (2001). *Assessing student learning in sociology*. American Sociological Association.
4. Lowry, J.H. vd. (2005). *Creating an effective assessment plan for the sociology major*. American Sociological Association.
<http://www.asanet.org/sites/default/files/savvy/images/asa/docs/pdf/Task%20Force%20on%20Assessing%20Undergraduate%20Major.pdf>.
5. Spalter-Roth, R. & Scelza, J. (2009). *What's happening in your department with assessment?* American Sociological Association.
<http://www.asanet.org/sites/default/files/savvy/images/research/docs/pdf/ASAdeptsvybrief3.pdf>.
6. Weiss, G.L., Cosby, J.R., Habel, S.K., Hanson, C.M. & Larsen, C. (2002). Improving the assessment of student learning: Advancing a research agenda in sociology. *Teaching Sociology*, 30(1), 63-79. <https://doi.org/10.2307/3211521>

Ek B: Örnek Öğrenci Öğrenme Çıktıları¹

Lisans Düzeyinde Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı

Anahtar Bilişsel Beceriler

- Sosyolojik bilginin ve araştırma literatürünün nasıl üretildiğini, yayıldığını ve otoritenin nasıl kurulduğunu anlar.
- Sosyoloji disiplindeki çeşitli kaynak, bilgi ve araştırma literatürü formatlarını anlar (örneğin dergiler, kitap bölümleri, tezler ve konferans bildirileri gibi sosyoloji literatürünün çeşitli yayınlarını ayırt eder).
- Sosyoloji bilgilerinin ve araştırma literatürünün, sosyoloji disiplini ve mesleklerinde resmi ve gayri resmi olarak nasıl yayınlandığını, dağıtıldığını ve kullanıldığını anlar (örneğin, ABD Nüfus Sayımı, etnografyalar, alan notları, eserler, veri setleri, konferans makaleleri, gri veya kaçak literatür, bilimsel web siteleri ve hakemli bilimsel makaleler).
- Sosyoloji araştırma literatüründe otoritenin nasıl oluşturulduğunu anlar (örneğin, hakemli araştırma makaleleri, farklı araştırma topluluklarında yüksek oranda alıntı yapılan araştırma yayınları).
- ABD'de ve incelenen ülkelerde/kültürlerde sansür ve ifade özgürlüğü ile ilgili konuları anlar.
- Telif hakkıyla korunan materyalin fikri mülkiyetini, telif hakkını ve adil kullanımını anlar. Telif hakkıyla korunan materyalleri yazılı veya sunumlarda kullanmak için gereken yerlerde yazarlardan ve kuruluşlardan gerekli izinleri alır ve yayınlar.
- Yeni bilgi teknolojisi biçimlerinin toplumsal sonuçlarını anlar (örneğin, bilgiye eşit olmayan erişim sorunları, çevrim içi toplulukların kullanımları ve anlamları ve araştırma ve uygulama yapma aracı olarak internet).

Başarı İçin Anahtar Davranışlar

- Konuya aşinalığı artırmak için antropoloji ve sosyolojideki art alan kaynaklarını okur (örneğin, *Toplumsal Sorunlar Ansiklopedisi*, *Sage Sosyal Bilim Araştırma Yöntemleri Ansiklopedisi*).
- Konuyla ilgili bilgi aramaya hazırlanırken konuyla ilgili temel kavramları, terimleri, toplumsal teorileri, kültür gruplarını, yerleri ve isimleri tanımlar ve listeler (örneğin, disiplin odaklı ansiklopediler, *Sosyoloji Dizinleme Terimleri Eş Anlamlı Sözlüğünü* kullanır).
- Sosyoloji araştırma literatürünü indeksleyen disipline özgü veri tabanlarını seçer (örn. Sosyolojik Özetler).
- Veri tabanlarında arama yapmak için uygun sosyolojik ve antropolojik terminolojiyi kullanır; veri tabanının kendi özel konu indeksleme terimleri listesinden anahtar kelimeler, eşanlamlılar ve sözcükler kullanmanın farklı etkilerini tanır.
- Boole operatörleri, kesme ve yakınlık aramaları gibi gelişmiş arama özelliklerini kullanarak birden fazla antropoloji ve sosyoloji veri tabanında etkili arama stratejileri oluşturur ve kullanır; ek veya eksik bilgi elde etmek için sürecin ilerleyen aşamalarında ihtiyaç duyulduğunda aramaları hassaslaştırır.
- Kitap, bilimsel dergi ve anketler, röportajlar, çevrim içi topluluklardan metinler, multimedya kaynaklar ve veriler gibi araştırmaya uygun kaynakları arar ve bulur.

¹ Ek B, doğrudan ACRL Çerçevesi'ni baz almaz ve bu yüzden ne çerçeve ne de bilgi uygulamaları veya eğilimlerine yardımcı olması adına yapılandırılmıştır.

- Araştırma planının bir parçası olarak kütüphanede, akademik bölümde ve toplulukta bilgili bireyleri arar.
- Büyük miktarda veri tabanı arama sonuçlarının veya bilgilerinin, bunların kalitesi hakkında hiçbir şey ifade etmediğini ve kaynakların proje için uygunluğunu değerlendirmenin gerekli olduğunu kabul eder (örneğin, *Ethnic News Watch*'tan gelen yüzlerce haber makalesi, belirli bir dönem ödevi için, *Sociological Abstracts*'taki bir avuç bilimsel dergi makalesinden daha az değerli olabilir.).
- Fikirler ve diğer olgular arasındaki etkileşimi incelemek için teknolojileri (işitsel veya görsel ekipman, elektronik tablolar, istatistik ve yazılım paketleri gibi) kullanır (örneğin, göç kalıplarını veya nüfus sayımı verilerini analiz etmek için yazılım kullanır; incelenen popülasyonların video ve ses kayıtlarını kaydetmek veya dinlemek için ekipman kullanır.).
- İlk araştırma, okuma, görüşme ve verilerle ve/veya popülasyonla çalışma yapıldıktan sonra soruyu açıklığa kavuşturmak, gözden geçirmek veya hassaslaştırmak için gereken bilginin doğasını ve kapsamını yeniden değerlendirir.
- Metinlerden ana fikirleri seçer (örneğin kitaplar, bilimsel makaleler, röportaj transkriptleri, etnografyalar), kendi sözcükleriyle yeniden ifade edilecek kavramları seçer ve uygun şekilde alıntı yapılabilecek kelimesi kelimesine materyali belirler.
- Toplanan bilgilerden çıkarılacak ana fikirleri özetler ve yeni kavramlar oluşturmak için ana fikirleri sentezler.
- Alternatif veri tabanlarında, kitaplarda, web sitelerinde ve makalelerde farklı bakış açılarını arar, her zaman bilginin veya argümanın kaynağını değerlendirir ve karşılaşılan bakış açılarının dahil edilip edilmeyeceğine karar verir.
- Bir sosyoloji çerçevesinde destekleyici argümanların veya metodolojinin yapısını ve mantığını analiz eder, disiplinde neyin geçerli kanıt oluşturduğunu anlar, sonuçların makullüğünü analiz eder ve önyargıyı, aldatmayı veya manipülasyonu tanır.
- Belirli bir kaynağın güvenilirliğini, geçerliğini, doğruluğunu, otoritesini, güncelliğini ve bakış açısını veya önyargısını tespit etmek için çeşitli kaynaklardan gelen bilgileri inceler ve karşılaştırır (örneğin, yetkin bir yayın kuruluna sahip bilimsel bir ansiklopediden alınan bilgileri *Wikipedia* bilgisiyle karşılaştırır.).
- Aynı konu hakkındaki farklı türdeki web sitelerinin (örneğin kurumsal, akademik, kişisel) veya farklı türdeki makalelerin (popüler, haberler, akademik) yetkinlik ve içerik açısından göreceli değerini açıklar.
- Bilginin oluşturulduğu ve erişildiği kültürel, fiziksel veya diğer bağlamları tanır ve bağlamın bilgilerin yorumlanması üzerindeki etkisini anlar (örneğin, araştırmacının ilgili hükümet kaynaklarına veya incelenen nüfusa tam erişime sahip olup olmadığını sorgular ve anlar, araştırmacının soru sorma veya bilgi toplama konusunda sansürle veya kültürel olarak dayatılan sınırlamalarla karşılaşmış veya karşılaşmadığı, araştırmanın kimin yararına üretildiği ve analizde hangi veri veya bakış açısının eksik olabileceği gibi.).
- Ürünün veya performansın amaçlarını ve hedef kitleyi en iyi şekilde destekleyen bir iletişim ortamı, formatı ve stili seçer (örneğin, haritaları, eski eserlerin fotoğraflarını ve alan günlüklerinin metinlerini, bir sınıf için belirli bir arkeolojik alanda bulunan bir PowerPoint paketine entegre eder.) sunum yapmak veya yerel sakinleri yeni bir otoyol içeren bir kurtarma projesi hakkında eğitmek için internette yayınlamak).
- Bir araştırma projesini sunarken tasarım ve iletişim ilkelerini birleştiren bir dizi format ve teknoloji kullanır (örneğin, sesli alıntılar ve HRAF'tan ve çağdaş performanslardan alınan fotografik görüntülere bağlantılar içeren Polinezya müziği üzerine bir çalışma oluşturur).

- Gerekli bilgilerin kullanılabilirliğini belirler ve kişinin kendi kütüphanesinde veya kurumunda olmayan veya çevrimiçi olmayan materyaller elde etmek için aramayı yerel kaynakların ötesine genişletir (örneğin, haritaları, eserlerin fotoğraflarını ve saha günlüklerinin metinlerini sınıf sunumu için belirli bir arkeolojik alanda bir PowerPoint paketine entegre ediyor veya yerel sakinleri yeni bir otoyol içeren bir kurtarma projesi hakkında eğitmek için internete yerleştirir.).
- Bir araştırma projesini sunarken tasarım ve iletişim ilkelerini birleştiren bir dizi format ve teknoloji kullanır (örneğin, sesli alıntılar ve HRAF'tan ve çağdaş performanslardan fotoğrafik görüntülere bağlantılar içeren bir Polinezya müziği çalışması oluşturur).
- Gerekli bilgilerin kullanılabilirliğini belirler ve kişinin kendi kütüphanesinde veya kurumunda olmayan veya çevrim içi olmayan materyaller elde etmek için aramayı yerel kaynakların ötesine genişletir (örneğin, kütüphaneler arası ödünç vererek materyal ödünç alır; yurt dışı dahil başka yerlerdeki kaynakları kullanır; resimler, videolar veya sesli metinler elde eder.).
- Gerekli bilgileri elde etmek, saha çalışmasını yapmak, verileri analiz etmek veya yeni beceriler öğrenmek için gerçekçi bir genel plan ve zaman çizelgesi tanımlar.
- Bilginin katma değerini, çelişkilerini veya diğer benzersiz özelliklerini belirlemek ve farklılıkları uzlaştırmak için adımlar atmak için yeni bilgiyi önceki bilgilerle karşılaştırır.
- İçeriği, alıntılarını ve açıklamalarını ürünün veya sunumun amaçlarını ve formatını destekleyecek şekilde düzenler ve entegre eder (örneğin, taslaklar, sözlü raporlar, videolar hazırlar; sunum yazılımını kullanır ve sunum veya ürüne ilişkin dijital metin, görseller ve metinleri yönetir/aktarır.).
- Amerikan Antropoloji Derneği, Amerikan Sosyoloji Derneği veya Amerikan Psikoloji Derneği'nin belgeleme stilini kullanarak doğru alıntılar ve referans listeleri üretir.
- Gelecekte başvurmak üzere ilgili tüm alıntı bilgilerini sistematik olarak kaydeder (örneğin EndNote veya RefWorks gibi bir alıntı yönetim sistemi, bir Word dosyası veya not kartları kullanır.).
- Yazarların fikri mülkiyet haklarına saygı göstermek ve başkalarının sözcük ve fikirlerinin nerede kullanıldığını doğru bir şekilde belirtmek için kaynak alıntılarının ne zaman gerekli olduğunu bilir.
- Hem bilgiyi hem de onun kaynağını değerlendirmek için uygun kriterleri uygular.

Lisansüstü Düzeyde Sosyolojik Bilgi Okuryazarlığı

Anahtar Bilişsel Beceriler

- Bilgilerin mahremiyeti ve güvenliği ile ilgili konuları anlar (örneğin, saha notlarının mahkemeye çağrılabilmesi veya devlet finansmanı sağlayan kuruluşların birincil araştırma verilerini talep edebileceği durumlar).
- Gerekli bilgiyi edinmenin maliyet ve faydalarını anlar.
- ABD'deki ve yurtdışındaki erişim eşitsizlikleri de dahil olmak üzere, bilgiye ücretsiz ve ücretli erişimle ilgili sorunları anlar.

Başarı İçin Anahtar Davranışlar

- Konuyla ilgili bilgi aramaya hazırlık amacıyla, ilgili temel kavramları, terimleri, toplumsal teorileri, kültür gruplarını, yerleri ve isimleri belirler ve listeler. Örneğin, disiplin odaklı

ansiklopedileri, *Sosyoloji Dizinleme Terimleri Eş Anlamlı Sözlüğünü*, *Kültürel Materyallerinin Ana Hatlarını* ve *İnsan İlişkileri Alanı Dosyalarını (HRAF)* kullanır.

- Konuyu araştırmak için en uygun araştırma yöntemlerini seçer.
- İhtiyaç duyulan veri veya bilgi türünü sağlayacak, projeye uygulanabilir antropolojik ve sosyolojik niteliksel ve niceliksel araştırma metodolojilerini belirler ve değerlendirir. Örneğin, antropoloji ve sosyoloji için birçok disiplinden dergilerin çevrim içi metnini sağlayan ancak genellikle tarih ve/veya kapsam bakımından sınırlı olan veri tabanları için; saha çalışması, katılımcı gözlemi, veri analizi, röportajlar, anket araştırması, literatür taraması, dilsel metin analizi yazılımı (örneğin *JSTOR*, *Expanded Academic ASAP*, *Google Scholar*) ve dergilerin veri tabanlarını veya çevrim içi metinlerini lisanslayan şirketler, kuruluşlar veya sistemler (örneğin CSA, EBSCO, Sage).
- Gelecekte başvurmak üzere ilgili tüm alıntı bilgilerini sistematik olarak kaydeder. Örneğin, EndNote veya RefWorks gibi bir alıntı yönetim sistemi, bir Word dosyası veya not kartları kullanır.
- Yazarların fikri mülkiyet haklarına saygı göstermek için kaynak alıntılarının ne zaman gerekli olduğunu bilir ve başkalarının sözcük ve fikirlerinin nerede kullanıldığını doğru bir şekilde belirtir.
- Fikri mülkiyet, telif hakkı ve telif hakkıyla korunan materyalin adil kullanımına ilişkin anlayış gösterir. Telif hakkıyla korunan materyalleri yazılı veya sunumlarda kullanmak için gereken yerlerde yazarlardan ve kuruluşlardan gerekli izinleri alır ve yayınlar.
- Araştırmanın ürününü (örneğin rapor, veri veya etnografya) AAA veya ASA'nın etik ilkelerine uygun olarak gruplarla ve sponsorlarla paylaşır.

Kaynakça

ASA Task Force on Assessing the Undergraduate Sociology Major. (2005). *Creating an effective assessment plan for the sociology major*. American Sociological Association.

Association of College & Research Libraries. (2016). *Framework for information literacy for higher education*. ACRL. <http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>.

Berger, P.L. & Luckmann, T. (1967). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. Doubleday. Bourdieu, P. and Wacquant, L. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*. University of Chicago Press.

Collins, P. H. (1991). Black feminist thought in the matrix of domination. *Black feminist thought: Knowledge, consciousness, and the politics of empowerment* (s. 221-238). Routledge.

Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins: Intersectionality, identity, and violence against women of color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1300.

Ferguson, S. & Carbonaro, W. (2016). Measuring college learning in sociology. In Arum, R., Roska, J., & Cook, A. (Eds.), *Improving quality in American higher education: Learning outcomes and assessments for the 21st century* (s.135-187). Jossey-Bass.

Halavais, A. M. C. (2009). *Search engine society*. Polity.

Knorr Cetina, K. (1999). *Epistemic cultures: How the sciences make knowledge*. Harvard University Press. Kuhn, T. S. (1962). *The structure of scientific revolutions*. University of Chicago Press.

McLuhan, M., & Fiore, Q. (1967). *The medium is the message*. Random House.

Noble, S. U. (2018). *Algorithms of oppression: How search engines reinforce racism*. New York University Press. Oakley, A. (2000). *Experiments in knowing: Gender and method in the social sciences*. Polity.

Weber, M. (1968). *The theory of social and economic organization*. Free Press.

Yosso, T. J. (2005). Whose culture has capital? A critical race theory discussion of community cultural wealth. *Race Ethnicity and Education*, 8(1), 69-91.

<https://doi.org/10.1080/1361332052000341006>.